

УДК 002.2:001.891

Елена Бережняк

Библиометрия как метод анализа состояния книгоиздания

Исследуются исторические этапы становления библиометрии как науки, а также рассматриваются особенности применения библиометрического анализа в сфере книгопечатания.

Ключевые слова: книгоиздание, документный поток, библиометрия, библиометрический анализ.

УДК 02:004.774.6Блог

Андрій Жабін,

мол. наук. співроб. НБУВ

ВЕБОМЕТРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ БІБЛІОТЕЧНИХ БЛОГІВ УКРАЇНИ

Розглянуто складники розвитку інтернет-технологій, що створили передумови появи бібліотечних блогів. Наведено результати вебометричного дослідження 139 бібліотечних блогів України, яке було проведено в серпні 2013 року (досліджувалась низка показників бібліотечних блогів: рік створення, платформа, дата останньої публікації, кількість записів, видимість у пошукових системах).

Ключові слова: бібліотечний блог, вебометричне дослідження, Веб 2.0, інтернет-технології.

Інформаційні технології впевнено ввійшли в життя людей, і, мабуть, не існує галузі знань, де б вони зараз не застосовувались.

В кінці 90-х – на початку 2000-х років відбувся стрімкий розвиток інтернет-технологій, в якому можна виділити 4 основні аспекти:

- революція пошукових систем, початком якої стало розроблення алгоритму ранжування посилань веб-сторінок PageRank в Google [1];
- поява і розвиток нових інструментів веб-програмування (каскадні таблиці стилю (CSS), система керування змістом (CMS), RSS-стрічки, JavaScript-програмування, Flash-технології [2] тощо);
- швидке зростання користувачів інтернету (кількість користувачів Інтернету зросла до 2.4 мільярдів у 2012 році, а веб-сайтів до 634 мільйонів [3]);
- значне розширення каналів доступу (швидке поширення волоконно-оптичних ліній передачі (ВОЛС), розвиток сімейства xDSL-технологій [4], поява третього покоління мобільної телекомунікаційної технології (3G) [5] тощо).

Все це створило передумови до переходу від статичних інформаційних html-сторінок (покоління Веб 1.0) до соціально-орієнтованих динамічних порталів (покоління Веб 2.0). Сам термін Веб 2.0 був запропонований відомим американським видавцем Т. О'Рейлі у вересні 2005 році як «методика проектування систем, які шляхом обліку мережевих взаємодій стають тим краще, чим більше людей ними користується» [6].

Одним із результатів розвитку Веб 2.0 -технологій стала популяризація різноманітних блогів як локомотивів поширення нових ідей і можливостей спілкування.

Блог – це інтернет-щоденник, основний зміст якого регулярно поповнюється записами, які містять текст, зображення або відео. Для блогів характерна мінливість змісту і відсортованість записів в зворотньо-хронологічному порядку (останній запис розміщується вгорі). Головна відмінна риса блогів від он-лайн щоденника – це середовище, блоги завжди публічні і передбачають можливість обговорення записів між читачами і автором.

Модернізований сайт не дасть такої можливості спілкування як блог: різні стилістика і характер рефлексії. М. В. Івашина зазначає, що на сайті – констатують, а в блозі – розмірковують [7].

Одним із перших блогів вважається сторінка Т. Бернерса-Лі [8], де він, починаючи з 1992 р., публікував новини. Ширше розповсюдження блоги отримали з 1996 р. У серпні 1999 р. комп'ютерна компанія Руга Labs з Сан-Франциско відкрила сайт Blogger.com [9], який став першою безкоштовною блогговою службою.

І. М. Артемонова, досліджуючи історію появи та особливості розвитку блогосфери в українському сегменті Інтернету як форми автокомунікації, зазначала, що не існує загальноприйнятих дефініцій блогінгу, як і єдиної версії появи блогу [10].

Завдяки своїм перевагам блоги почали швидко поширюватися серед користувачів веб-сайтів [11], в тому числі працівників бібліотек [12], значна кількість яких стають на шлях блогерства через недостатність інших форм професійного і неформального спілкування.

Перший бібліотечний блог з'явився 1995 р. [13], в Росії – 2007 р. [14]. Точно не відомо, який бібліотечний блог був першим в Україні, але зважаючи на існування блогу «Юношеские библиотеки Украины» [15], можна сміливо стверджувати, що перші бібліотечні блоги в Україні з'явилися не пізніше 2007 року.

В Україні дослідники спочатку розглядали концепцію «Бібліотека 2.0» [16–19], що є похідною від Веб 2.0 та базується на принципі залучення користувачів до наповнення і багаторазової зв'язки інформаційного матеріалу. З бібліотекою 2.0 бібліотечні сервіси постійно оновлюються і переорієнтовуються для кращого обслуговування читачів.

Пізніше почали з'являтися праці вже конкретно щодо бібліотечних блогів

[20; 21]. Так, Л. Трачук, аналізуючи матеріали блогів [20], зазначає, що значна частина некоментованих блогів містить анонси подій та ілюстровані звіти про масові заходи, що написані протокольною мовою, а їхній зміст рідко оновлюється. Це є прикладом того, як не слід вести блог, адже цей підхід не заохочує користувачів до відвідування блогу. Протиставити цей тенденції можна творчі підходи, що застосували блоги бібліотек міста Ізмаїла [22; 23], які були обрані кращими згідно з всеросійським конкурсом 2012 року [24] та блог Тульчинської центральної районної бібліотеки, що зайняв I місце в обласному конкурсі «Бібліопрояв» 2013 р. [25]. Одним із яскравих результатів такої творчої взаємодії автора і читачів є високі показники відвідуваності цих ресурсів, зокрема, загальна кількість переглядів сторінок «Книжного бульвару» [22] збільшилася з 170 тис. у жовтні 2013 до 230 тис. у лютому 2014 р., а у блогу Тульчинської центральної районної бібліотеки сягнула 40 тис. на лютий 2014 р.

Хоча бібліотечний блог швидко набуває популярності серед користувачів Інтернету, в цілому він залишається мало розкритим феноменом в українській бібліотечній справі, що зумовлює актуальність теми дослідження.

Метою даної статті є вебметричне дослідження бібліотечних блогів України. Вихідними даними є список бібліотечних блогів (див. додаток 1), що на серпень 2013 року склав 139 сайтів і фактично є найбільш повною базою даних [26].

Дослідження за роками створення (див. рис. 1) показали, що щорічний приріст кількості бібліотечних блогів зростає протягом усього часу існування в Україні. Це яскраво свідчить про високу зацікавленість бібліотекарів до таких форм комунікації.

Територіальний розподіл (див. рис. 2) показав більшу концентрацію блогів у центральних і західних регіонах країни, що значним чином зумовлено більшою кількістю блогів у районних бібліотеках цих регіонів.

Переважає більшість авторів розміщують свої блоги на безкоштовних платформах (див. рис. 3), серед яких домінує blogspot.com – блог-платформа від Google. Безкоштовні платформи набрали популярності не тільки через доступність, а й тому, що надають готові шаблони для сайту та іншу технічну підтримку.

Лише третина блогів не поновлюється раз на місяць (див. рис. 4), а 2/3 блогів має більше 50 записів (див. рис. 5), що свідчить про високу активність більшості блогів протягом місяців і нерідко – років.

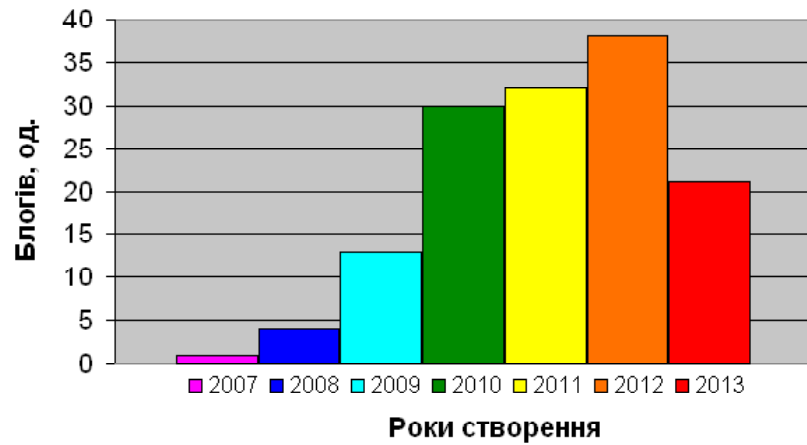

Рис. 1. Бібліотечні блоги за роками створення (станом на серпень 2013 р.)

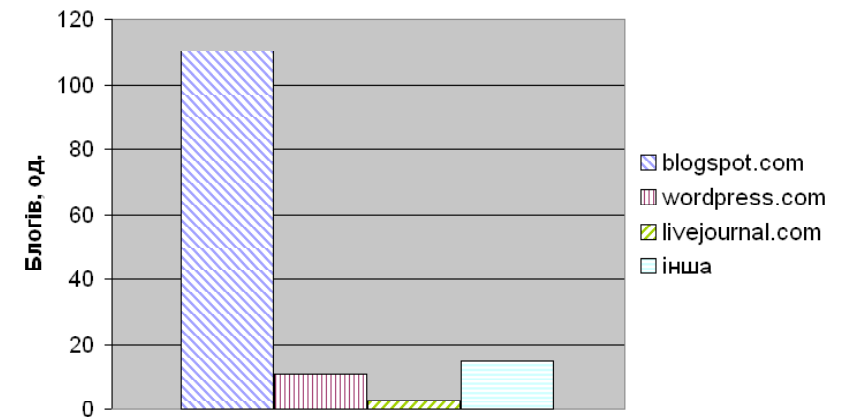

Рис. 3. Платформи бібліотечних блогів

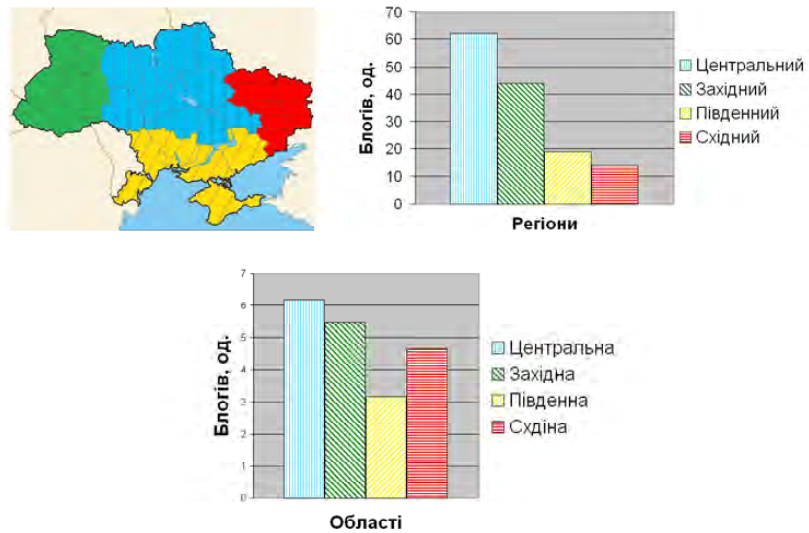

Рис. 2. Регіональний розподіл бібліотечних блогів

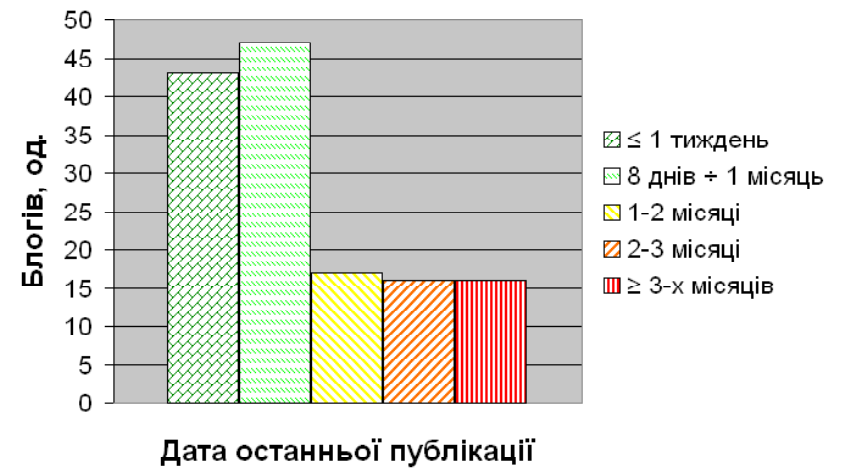

Рис. 4. Розподіл блогів за частотою оновлення

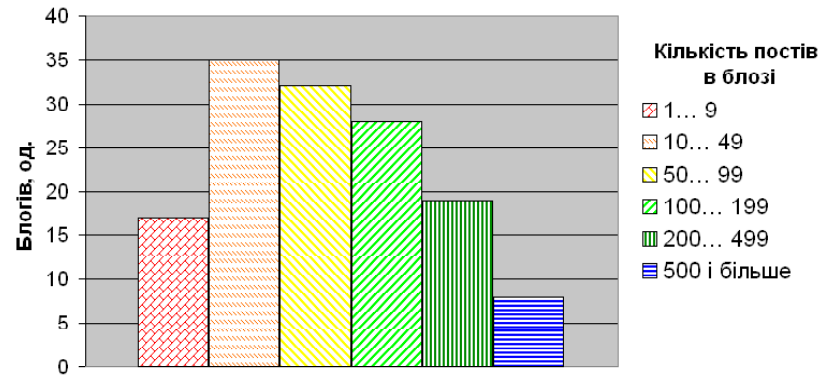

Рис. 5. Розподіл блогів за кількістю записів

Зважаючи на те, що Google і Yandex формують разом 90 % (див. рис. 6) усіх пошукових запитів в Україні [27], заради зручності та простоти розрахунків приділимо їм основну увагу у дослідженнях.

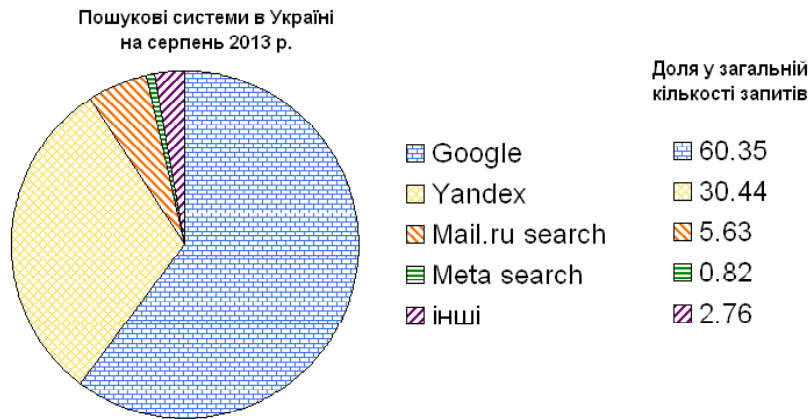

Рис. 6. Статистика пошукових систем

Google (див. рис. 7) з легкістю індексує практично усі бібліотечні блоги в повному обсязі. Yandex (див. рис. 8) проводить значно жорсткішу політику, адже менше половини блогів проіндексовані більше ніж на 80 %, а кожний п'ятий – частково, або повністю відсутній в каталогах Yandex.

Рис. 7. Видимість бібліотечних блогів в Google

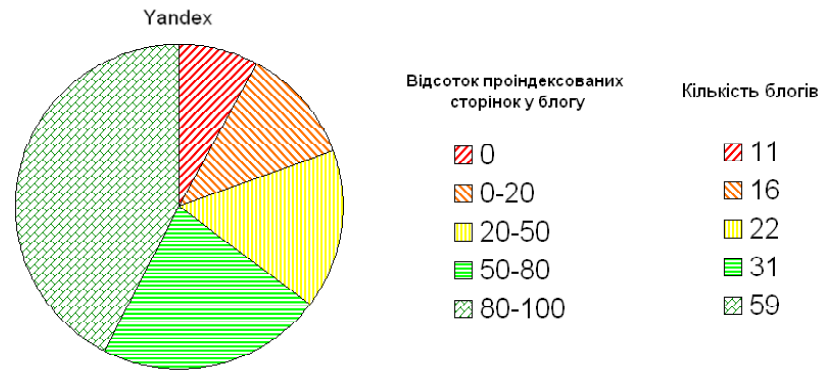

Рис. 8. Видимість бібліотечних блогів в Yandex

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновки:

- ✓ сучасні інтернет-технології дають широке коло можливостей для роботи вітчизняних бібліотек не тільки через офіційні веб-сайти, а й через різноманітні соціальні веб-сервіси, де бібліотечні блоги, в силу своїх переваг, посідають важливе місце;
- ✓ переважна більшість бібліотечних блогів постійно оновлюється, що перетворює блог у своєрідний сайт подій бібліотеки;
- ✓ майже усі їх упорядники використовують безкоштовні блог-платформи, що з одного боку дає можливість кожному вести блог, але з

іншого – накладає низку обмежень, в тому числі і в авторському праві (можливе навіть повне видалення сайту одностороннім рішенням адміністрації блог-платформи без можливості передачі баз даних автору);

✓ «видимість» блогів неоднозначна серед глобальних пошукових систем, але загалом вони є широкодоступні для пошуку;

✓ хоча кількість бібліотечних блогів зростає із року в рік, їх загальна чисельність у багато разів менша, ніж бібліотек в Україні. Це вказує на необхідність їх популяризації серед працівників бібліотек;

✓ бібліотечний блог має високий потенціал для популяризації вітчизняних бібліотек, адже здатний актуальністю своєї тематики привернути до себе увагу тисяч користувачів.

Список використаних джерел

1. Langville A. *Google's PageRank and Beyond : The Science of Search Engine Rankings* / A. Langville, C. D. Meyer // Princeton University Press, Princeton, 2006. – 224 р.
2. Веб дизайн 2000-х [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://popel-studio.com/blog/article/web-design-2000s.html> – Заглавие с екрана.
3. Internet 2012 in numbers. [Electronic resource]. – Mode of acces : <http://royal.pingdom.com/2013/01/16/internet-2012-in-numbers/> – Title from the screen.
4. Digital subscriber line [Electronic resource]. – Mode of access : http://en.wikipedia.org/wiki/Digital_subscriber_line – Title from the screen.
5. 3G [Electronic resource]. – Mode of access : <http://en.wikipedia.org/wiki/3G> – Title from the screen.
6. O'Reilly T. What Is Web 2.0 : Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software. – 30.10.2005. [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.oreillynet.com/pub/a/oreilly/tim/news/2005/09/30/what-is-web-20.html> – Title from the screen.
7. Ивашина М. В. Библиотекарь на виртуальной кухне, или Для чего библиотеке блог [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://uraledu.ru/node/26304> – Заглавие с экрана.
8. Бернерс-Луи Т. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ru.wikipedia.org/wiki/> – Заглавие с экрана.
9. Blogger [Electronic resource]. – Mode of access : http://en.wikipedia.org/wiki/Blogger_%28service%29 – Title from the screen.
10. Артамонова І. М. Блог в системі соціальних комунікацій / І. М. Артамонова // *Наук. зап. Інс. журналістики*. – 2010. – Т. 38 (січень–березень). – С. 44–49.
11. Buzz in the Blogosphere: Millions More Bloggers and Blog Readers [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.nielsen.com/us/en/newswire/2012/buzz-in->

the-blogsphere-millions-more-bloggers-and-blog-readers.html – Title from the screen.

12. *Juliana Mazzocchi*. Italian library blogs : A difficult trend to follow? // *The International Information & Library Review*. – 2011. – Volume 43, Issue 2. – P. 99–109.

13. Librarians' Site du Jour [Electronic resource]. – Mode of access : <http://jennyscybrary.lishost.org/sitejour.html> – Title from the screen.

14. Мышь Библиотечная. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://library-bat.ru/> – Заглавие с экрана.

15. Юношеские библиотеки Украины. [Электронный ресурс]. – Режим доступа <http://youth-libraries.blogspot.com/> – Заглавие с экрана.

16. *Соловяненко Д.* Бібліотека 2.0 : концепція бібліотеки другого покоління / Д. Соловяненко // *Бібл. вісн.* – 2007. – № 5. – С. 10–21.

17. *Соловяненко Д.* Веб-технології другого покоління в українському сегменті мережі Інтернет / Денис Соловяненко // *Вісн. Книжк. палати*. – 2007. – № 10. – С. 38–42.

18. *Ярошенко Т. О.* Бібліотека, бібліотекарі та користувачі бібліотек в епоху Веб 2.0 : виклики часу / Т. О. Ярошенко // *Бібл. планета*. – 2011. – № 1. – С. 17–22.

19. *Волян Н. П.* Технології Веб 2.0 у бібліотечній діяльності : метод. матеріали / Рівнен. держ. обл. б-ка ; Н. П. Волян ; ред. : Л. Г. Сахнюк. – Рівне, 2011. – 28 с.

20. *Трачук Л.* Бібліотечний блог як прояв концепції «Бібліотека 2.0» / Л. Трачук // *Вісн. Кн. палати*. – 2012. – № 9. – С. 1–3.

21. *Волян Н. П.* Бібліотечна блогосфера : досвід, критерії оцінки, рекомендації : метод. матеріали: метод. матеріали / Н. П. Волян ; авт. тексту про амер. блоги, пер. з англ.: С. О. Волкова ; відп. за вип.: В. П. Ярошук ; КЗ «Рівнен. обл. універ. наук. б-ка» РОР. – Рівне : [б. в.], 2013. – 12 с.

22. Книжный бульвар. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://izmchldbibl.blogspot.com/> – Заглавие с экрана.

23. Блог Измайльской центральной городской библиотеки им. И. П. Котляревского. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://kotljarevka.blogspot.com/> – Заглавие с экрана.

24. Всероссийский конкурс «Лучший библиотечный блог 2012». [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://konkursbb.blogspot.com/2012/12/blog-post.html> – Заглавие с экрана.

25. Кращий бібліотечний блог «Blog –The Best!» – «Василівська бібліотека». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL: <http://www.bibliomist.org/ua/resursi/bibliotechni-blogi> – Назва з екрана.

26. Корисні посилання – список бібліотечних блогів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL: <http://www.bibliomist.org/ua/resursi/bibliotechni-blogi> – Назва з екрана.

27. Поисковые системы за август 2013 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://top.i.ua/fullreport/se/8/2013/> – Заглавие с экрана.

ДОДАТОК

Список URL бібліотечних блогів України

<http://ub-lozova.blogspot.com/>
<http://texknuga.blogspot.com/>
<http://lesechko.wordpress.com/>
<http://bb-zavr.blogspot.com/>
<http://vspbf-library.blogspot.com/>
<http://kalanchakcbs.blogspot.com/>
<http://biblioteka-u.fo.ru/>
<http://kotovskrcbs.blogspot.com/>
<http://methodist-biblioteki.blogspot.com/>
<http://rdobd.livejournal.com>
<http://svit-7.blogspot.com/>
<http://biblio-dcrb.blogspot.com/>
<http://bibliotekazh.blogspot.com/>
<http://clvivfamily.blogspot.com/>
<http://blog.lib.kherson.ua/>
<http://childrenbiblio.blogspot.com/>
<http://chomysuku.blogspot.com/>
<http://www.netiquette4uth.blogspot.com/>
<http://viramaya5.blogspot.com/>
<http://www.brdrlib.org.ua/> nbukids.wordpress.com
<http://bibliochodoriv.blogspot.com/>
<http://nbukids.tumblr.com/>
<http://gorkovka.blogspot.com/>
<http://mariyashkirko.blogspot.com/>
<http://librkoz.blogspot.com/>
<http://echzdnep.blogspot.com/>
<http://81740biblio.blogspot.com/>
<http://odessaoub.blogspot.com/>
<http://kotovskrcbs.blogspot.com/>
<http://biblio-mlynyska.blogspot.com/>
<http://dashevbi.blogspot.com/> advocacy-uba.blogspot.com
<http://bibl5.blogspot.com/> <http://libinnovate.wordpress.com/>
<http://bibmaf.blogspot.com>
<http://shlyahova.blogspot.com/>
<http://bookworm-woa.blogspot.com/>
<http://olenaprociv.blogspot.com/>
<http://bibliotekair-crb.blogspot.com/>
<http://om222.blogspot.com/>

<http://tcentrlutsk.blogspot.com/>
<http://izmchldbibl.blogspot.com/>
<http://zallibrary.blogspot.com/>
<http://bibliomistodessa.blogspot.com/>
<http://knugaruk.blogspot.com/>
<http://blog.library.kr.ua/>
<http://vasylivkalb.blogspot.com/>
<http://oleksperlina.blogspot.com/>
<http://kmalibrary.wordpress.com/>
<http://bib-illincy.blogspot.com/>
<http://4biblternopil.blogspot.com>
<http://reshetlib.blogspot.com/>
<http://bilozerkacbs.blogspot.com/>
<http://bibliodivanchik.blogspot.com/>
<http://ylibedu.blogspot.com/>
<http://bibliozerka.livejournal.com/>
<http://laginlib.org.ua/blog/>
<http://kmalibrary.blogspot.com/>
<http://detskay.blogspot.com/>
<http://library-tomashpil.blogspot.com/>
<http://tulchlb.blogspot.com/>
<http://ingulez-lib.blogspot.com/>
<http://nslibraries.blogspot.com/>
<http://vbpi.blogspot.com/>
<http://muz-lib1920.blogspot.com/>
<http://svitbib3.blogspot.com/>
<http://blog.library.vn.ua/>
<http://kislib.blog.net.ua/>
<http://guovadischtachu.blogspot.com/>
<http://libraryynu.blogspot.com/>
<http://chernobaevka.blogspot.com/>
<http://knyzhkovapavutynka.blogspot.com/>
<http://bibliopalata.wordpress.com/>
<http://internetlabreri.blogspot.com/>
<http://bibostriv.blogspot.com/>
<http://bargromada.blogspot.com/>
<http://biblioscs.blogspot.com/>
<http://bibliotechneasorti.blogspot.com/>
<http://shbic.blogspot.com/>
<http://ksbf-library.blogspot.com/>
<http://bibliotehnamuza.blogspot.com/>

<http://chortkivlib.blogspot.com/>
<http://art-departament.blogspot.com/>
<http://oblychchjamdochytacha.blogspot.com/>
<http://panbibliotekar.blogspot.com/>
<http://lodbphoto.blogspot.com/>
<http://bibliotechnyjlabirynt.blogspot.com/>
<http://youth-libraries.blogspot.com/>
<http://librarycafeinvites.blogspot.com/>
<http://charivnapolisjanka.blogspot.com/>
<http://obslugter.blogspot.com/>
<http://turgenevskayamiss.blogspot.com/>
<http://gremyachebibl.blogspot.com/>
<http://delibfive.wordpress.com/>
<http://tvorchastezhunka.blogspot.com/>
<http://bibliorodzynki365.com.ua/>
<http://woacenter.wordpress.com/>
<http://biblio-novichok.livejournal.com/>
<http://artlibraryblog.wordpress.com/>
<http://barchildlib.blogspot.com/>
<http://nosoundsworld.blogspot.com/>
<http://azaza859.blogspot.com/>
<http://nbu4kids.wordpress.com/>
<http://youthtyl.blogspot.com/>
<http://detidnepra.blogspot.com/>
<http://tokarivka-lib.blogspot.com/>
<http://drbd-library.blogspot.com/>
<http://cbslibrary5.blogspot.com/>
<http://info-rulit.blogspot.com/>
<http://feodosija1711.blogspot.com/>
<http://bibliolisichka.blogspot.com/>
<http://kovel-rdb.blogspot.com/>
<http://gusjatin.blogspot.com/>
<http://bibliotekasv.blogspot.com/>
<http://govinfofolibrary.wordpress.com/>
<http://2biblternopil.blogspot.com/>
<http://technoec.blogspot.com/>
<http://krayvinnitsa.blogspot.com/>
<http://bibliovruch.blogspot.com/>
<http://bibliosbs.blogspot.com/>
<http://golobu-bibl.blogspot.com/>
<http://rokitne-blog.at.ua/>

<http://svit-8.blogspot.com/>
<http://informplaneta.blox.ua/html>
<http://rozhyshchelibrary.blogspot.com/>
<http://detbiblioteka.blogspot.com/>
<http://kinderlibrary.wordpress.com/>
<http://luginlib.org.ua/blog/>
<http://chitzal.blogspot.com/>
<http://mizhlissylibr.blogspot.com/>
<http://artsvitluca.blogspot.com/>
<http://kraevedodessa.blogspot.com/>
<http://bibliomist.blox.ua/html>
<http://chuguev-child-bibl.blogspot.com/>
<http://abontounb.blogspot.com/>
<http://www.spokusa-book.in.ua/>
<http://biblioteka12.blox.ua/html>
<http://olga-methodlibkyiv.blogspot.com/>

Стаття надійшла до редакції 25.04.2014 р.

UDC 02:004.774.6Блог

Andrii Zhabin

Webometric Analysis of Ukrainian Library Blogs

Components of the development of Internet technologies, what created pre-requisites for appearing of library blogs, are described. This article analyses the results of a survey carried out on 139 Ukrainian library blogs in August 2013. Several aspects were examined: year of creation, platform used, date of last publication, number of posts and visibility by search engines.

Keywords: library blog, webometric study, Web 2.0, Internet technology.

УДК 02:004.774.6Блог

Андрей Жабин

Вебометрические исследования библиотечных блогов Украины

Рассмотрены составляющие развития интернет-технологий, которые создали предпосылки появления библиотечных блогов. Приведены результаты вебометрического исследования 139 библиотечных блогов Украины, которое было проведено в августе 2013 года. Исследовался ряд показателей библиотечных блогов: год создания, платформа, дата последней публикации, количество записей, видимость в поисковых системах.

Ключевые слова: библиотечный блог, вебометрическое исследование, Веб 2.0, интернет-технологии.